

Det kongelige justis- og beredskapsdepartement
Postboks 8805 Dep
0180 Oslo

M i R A

Oslo, 6.mars 2020

Deres ref. 19/5915-THR

MiRA-Senterets høringsuttalelse- forslag til endringer i utlendingsloven og – forskriften om omsorgsansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak mv.

MiRA-Senteret takker Justis- og beredskapsdepartementet for muligheten til å komme med høringsuttalelse i forbindelse med forslaget til endring i utlendingsloven og -forskriften om omsorgsansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak mv.

MiRA-Senteret er en landsdekkende nettverksorganisasjon som har 30 års erfaring med spørsmål knyttet til likestilling og juridiske rettigheter for kvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn i Norge. Vi er en kunnskapsbank i mange viktige spørsmål som omhandler kvinners rettigheter, diskriminering, arbeidsliv, vold i nære relasjoner, kommunikasjon og formidling mellom storsamfunn og minoriteter. Senteret har ingen partipolitisk tilknytning og tilhører ingen bestemt religiøs eller etnisk gruppe.

Om høringsforslaget

Departementet foreslår i høringsnotatet at UDIs ansvar for omsorgen for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år som bor i mottak lovfestes. Departementet foreslår videre å lovfeste at utøvelsen av den daglige omsorgen for en enslig, mindreårig asylsøker kan utføres av mottaket og ønsker samtidig å forskriftsfeste nærmere krav til omsorgstilbudet til enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak, samt krav til mottakene når det gjelder bl.a. fysisk utforming, bemanning, kartlegging, individuell oppfølging, beboermedvirkning og aktivisering. Departementet foreslår også å forskriftsfeste krav til utlendingsmyndighetenes kontraktsoppfølging av mottakstjenesten.

MiRA-Senterets standpunkt

MiRA-Senteret er grunnleggende uenige i dagens praksis der ansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15-18 år ligger hos UDI og ikke hos barnevernet. Praksisen innebærer at en avgrenset gruppe barn fratras retten til å få et like godt omsorgstilbud som det andre barn i Norge har krav på. Heller enn å sikre at alle barn som har flyktet alene til Norge får et likeverdig omsorgstilbud, vil nå regjeringen med dette lovfeste diskrimineringen av en spesielt sårbar gruppe.

MiRA-Senteret er enig med Redd Barna og Redd Barna Ungdom og oppropet: «Stopp regjeringens diskriminering av barn». Vi mener lovforslaget bryter med barns rettigheter og krever at lovforslaget skrinlegges. Omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom

15 og 18 år må overføres til barnevernet og reguleres i ny barnevernslov på lik linje med alle andre barn i Norge.

Likeverdig omsorgstilbud kan ikke gis gjennom et diskriminerende lovverk

Regjeringen hevder i høringsforslaget at en regulering i lov og forskrift av omsorgsansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år som bor i mottak, vil klargjøre dagens rettstilstand, noe som vil gi de enslige mindreårige større forutsigbarhet og danne grunnlag for mer effektiv forvaltning, økt kontroll og bedre tilrettelegging av bo- og omsorgstilbudet. Det argumenteres for at forskriftsfesting av tilbud og rettigheter i mottak vil bidra til å styrke rettssikkerheten under oppholdet i mottak, bl.a. ved at det kan gi de enslige mindreårige bedre muligheter til å ivareta sine rettigheter ved eventuell svikt i omsorgstilbudet fra mottakenes side.

Slik MiRA-Senteret ser det kan vi ikke styrke rettssikkerheten til mindreårige asylsøkere gjennom å lovfeste en praksis som åpenbart er diskriminerende.

En rekke undersøkelser og rapporter de siste årene har vist oss at det er klare forskjeller på det omsorgstilbudet mindreårige asylsøkere under 15 år får og det tilbudet som gis i mottak for enslige, mindreårige over 15 år. Dette henger dels sammen med at tilbudet til mindreårige asylsøkere under 15 år reguleres i barnevernloven, mens tilbudet for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år er utlendingsmyndighetenes ansvar og baserer seg på rundskriv og ulike retningslinjer fra utlendingsmyndighetene. Samtidig henger det også sammen med gjennomgående, systematiske nedprioriteringer knyttet til omsorgsbehovet man mener at enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år har.

Mottakene for enslige mindreårige asylsøkere har lavere standard knyttet til ansatt tetthet, de har lavere krav til de ansattes faglige kompetanse, mottakets fysiske utforming, rammene rundt drift etc. Eksempelvis stiller UDI krav til at hvert mottak skal ha én person med barnefaglig utdanning på høyskolenivå, mens Bufdir til sammenligning krever at opp mot 50 % av de ansatte skal ha sosialfaglig/barnevernfaglig utdanning i et omsorgssenter for enslige mindreårige under 15 år.

Videre vet vi at et stort antall enslige mindreårige asylsøkere har forsvunnet fra mottakssentre og flere rapporter har også uttrykt bekymring for enslige mindreåriges helse- og psykososiale situasjoner i mottaksfasen. Den ferske rapporten «Fra bosetting til voksenliv» påpeker nok en gang omfattende mangler i mottakssystemet og hvordan disse forfølger de enslige mindreårige asylsøkerne gjennom hele mottaksfasen og også har ringvirkninger inn i deres bosetting og videre inn i deres voksenliv i Norge (Institutt for samfunnsforskning 2020).

MiRA-Senteret ser slik svært alvorlig på Regjeringens vurderinger knyttet til lovfesting av omsorgsansvaret til enslige mindreårige asylsøkere og mener Regjeringen nå er nødt til å ta innover seg den sterke kritikken fra FNs barnekomité, Menneskerettighetskomite og Torturkomité for vår behandling av enslige mindreårige asylsøkere. Vi mener at alle enslige mindreårige som søker asyl i Norge er like mye verdt og er imot et lovverk som diskriminerer og forskjellsbehandler en spesielt sårbar gruppe barn. MiRA-Senteret ber derfor Regjeringen

om å skrinlegge lovforslaget og heller starte arbeidet med å overføre omsorgsansvaret, også for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år til barnevernet og sikre at dette blir regulert i ny barnevernlov.

Ungdommer på flukt trenger et styrket psykisk helsevern og trygge voksenpersoner

Regjeringen hevder i høringsforslaget at Norge har et alderstilpasset omsorgstilbud til enslige, mindreårige asylsøkere og at omsorgen som tilbys til mindreårige i alderen 15 til 18 år er tilpasset behovene til denne gruppen. I denne begrunnelsen argumenteres det med at yngre barn vanligvis har større behov for oppfølging enn eldre barn. Departementet mener med dette å kunne forsvare at det ikke er diskriminering å bruke flere ressurser på de yngste barna og forslår dermed kun regelfesting av dagens standard og gjeldende krav til bl. a. forsvarlig omsorg.

MiRA-Senteret betviler ikke at yngre barn vanligvis vil kunne ha behov for tettere oppfølging enn eldre barn. Vi mener heller ikke at det er diskriminering å tilpasse omsorgstilbudet til barnas alder. Det som derimot *er* diskriminering, er å gi en viss gruppe barn et dårligere tilbud enn andre barn i samme aldersgruppe. Den gruppen som omfattes av lovforslaget er en spesielt sårbar gruppe. Denne gruppen vil ikke ha *mindre* behov for oppfølging av kompetente voksne enn det andre barn mellom 15 og 18 år har krav på dersom de mangler egnede omsorgspersoner.

Mange barn som kommer alene til Norge for å søke asyl bærer med seg alvorlige traumer og opplevelser fra fluktreisen. De befinner seg i utrygge omgivelser over en lengre periode, totalt uvitende om hva fremtiden vil bringe uten trygge voksenpersoner rundt seg. Det er da viktig at vi i Norge kan tilby disse barna et trygt sted hvor hvert enkelt barn blir sett og ivaretatt og får den omsorgen de har rett på og behov for. Dette står også klart fremhevet i artikkel 2 i FNs barnekonvensjon om ikke-diskriminering, at enslige mindreårige asylsøkere har lik rett til omsorg og beskyttelse som andre barn i Norge.

Professor i psykiatri, Sverre Arvin ved Høgskolen i Oslo har uttalt at de første årene etter ankomst er avgjørende for flyktingene både når det gjelder integrering, men også for psykiske plager. Enslige mindreårige asylsøkere er mer utsatt på fluktreisen og kan ha sett og opplevd svært traumatiserende hendelser. Dersom barna opplever å bli neglisjert og får mindre voksenkontakt enn de er garantert gjennom barnevernloven i dag, vil det kunne oppleves som en gjentakelse av det sviket de har opplevd i hjemlandet og underveis på reisen, og dermed bidra til en ytterligere traumatisering, ifølge Arvin (Fontene 2016).

I rapporten «Fra bosetting til voksenliv» forklarer enslige mindreårige asylsøkere selv hvordan det de har opplevd under flukten påvirker deres motivasjon, de er redde for å sove og har vanskeligheter med å konsentrere seg. I rapporten påpekes også flere klare bekymringselementer: bl. annet hvordan kartlegging av enslige mindreårige asylsøkere i dag ofte gjennomføres av personale uten barnefaglig kompetanse fordi oppgaven er desentralisert til mottak der få ansatte har barnefaglig kompetanse og at informasjonen slik blir for lite, har vesentlige mangler eller at virkeligheten ikke stemmer med det som står i kartleggingen fra mottaket (Institutt for samfunnsforskning 2020).

MiRA-Senteret anbefaling

I motsetning til Regjeringen mener MiRA-Senteret at dagens behandling av mindreårige asylsøkere over 15 år hverken kan sies å gi dem et likeverdig omsorgstilbud eller et omsorgstilbud som er alderstilpasset. Enslige mindreårige asylsøkere i denne aldersgruppen er som alle andre barn, først og fremst barn. De er barn som Norge er rettslig bundet til å gi et likeverdig omsorgstilbud der de ikke forskjellsbehandles, hverken i lovverket eller i praktiseringen av det.

MiRA-Senteret ber på bakgrunn av våre uttalelser om at regjeringen trekker lovforslaget og Omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år må samtidig overføres til barnevernet og reguleres i ny barnevernslov på lik linje med alle andre barn i Norge.

Vi takker for muligheten til å gi hørings svar og håper at våre anbefalinger blir tatt i betraktning.

Med vennlig hilsen

MiRA-Senteret

Fakhra Salimi

Leder

Anne Berit Sødal

Adm. ansvarlig